Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635

LETO—YEAR XIV. Cena lista je $5.00. Entered as second-class matter January 25, 1919, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., petek, 11. novembra (Nov. 11) 1921. Subscription $5.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 263.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

"VEN IZ ALBANIJE!" ENTENTA JUGOSLAVIJI.

Albanska kriza je povzročila padec belgradske vlade, toda kralj noče sprejeti Pašičeve demisije.

INVAZIJA ALBANIJE SE NADALJUJE.

Pariz, 10. nov. — Ententni poslaniški svet je poslal noto v Belgrad z zahtevo, da mora Jugoslavija takoj umakniti svoje čete iz Albanije. Čete se morajo umakniti čez črto, katero je poslaniški svet določil kot albansko mejo. Istočasno se naznanja, da se vrši seja sveta lige narodov dne 18. novembra v Parizu glede albanske krize.

Pariz, 10. nov. — Jugoslovanska vlada nadaljuje z militarističnimi operacijami v Albaniji kljub zahtevam Anglije, Francije in Italije, da mora umakniti svoje čete iz Albanije. Jugoslovani upajo, da okupirajo Tirano, glavno mesto Albanije pred 18. novembrom, tako da pridejo pred ligo narodov z dovršenim dejstvom. To mogoče pomeni novo vojno na Balkanu.

Ko je vlada v Belgradu prejela noto zaveznikov, da mora prenehati z invazijo Albanije, je Pašič z vsemi ministri vred podal demisijo, toda kralj Aleksander ni hotel sprejeti ostavke, češ da je povsem zadovoljen s Pašičevo vnanjo politiko.

Belgrad upa, da Italija ne podvzame nobene akcije pred sejo sveta lige narodov. Ko bodo Jugoslovani enkrat v Tirani, tedaj mislijo doseči svoje zahteve glede severne Albanije. Diplomatje v Parizu se pa boje, da Italija lahko udari vsak čas, ker ne mara, da bi Srbi dospeli na obal južnega Jadrana.

Novejše vesti se glase, da jugoslovanske čete niso več daleč od Tirane. Močne srbske čete prodirajo skoraj brez odpora; Albanci se branijo le s streljanjem iz zasede.

Rim, 10. nov. — Tukaj poročajo, da je izbruhnila revolta v Črni gori. Črnogorci so se pridružili Albancem in bojevanje se vrši v več krajih. Neka vest se glasi, da je rebelni črnogorski bataljon zasedel goro Lovčen, najbolj strategično pozicijo na Balkanu, ki se lahko naziva "Jadranski Gibraltar".

Po bitki z upornimi Črnogorci blizo Podgorice, dvajset milj vzhodno od Cetinja, so srbske čete zanetile velike gozdne požare v gorah.

London, 10. nov. — Central News je sprejela vest, da so Albanci s svojimi protinapadi ustavili prodiranje Jugoslovanov. Brzojavka sporoča, da so Albanci pojačali svoje čete in skušajo preprečiti padec Skadra. Srbi so dosegli reko Drin.

Vesti o vstaji v Črni gori se nadaljujejo.

ŠTEVILO INOZEMCEV V AMERIKI JE NARASTLO ZA TRI ODSTOTKE.

Največ jih je v Arizoni.

Washington, D. C. — Biro za ljudsko štetje poroča, da se je prebivalstvo inozemcev pomnožilo od zadnjega štetja (1910) za tri odstotke. Pri zadnjem štetju leta 1920. so našteli 13,920,692 inozemcev v Združenih državah, oziroma 404,806 več kakor pred deset leti.

6,493,088 inozemcev je naturaliziranih državljanov, 1,223,490 je deklarantov (prvi državljanski papirji) in 5,398,605 je nedržavljanov. Največ naturaliziranih državljanov je v Severni Dakoti (73.3%), najmanj pa v Arizoni (14%).

Največ inozemcev biva v Arizoni (78.7%), najmanj pa v Južni Dakoti (11.6%).

ENO MESTO V AMERIKI, V KATEREM NI BREZPOSELNOSTI.

Leesville, La.—(Feder. Press). — Medtem ko je v vseh drugih ameriških mestih večja ali manjša brezposelnost, je v bližnji kooperativni koloniji, katero je ustanovil znani socialist Job Harriman in drugi, brezdelje neznana reč. Prebivalci kolonije, ki imajo obširne farme, parno žago, opekarno, tiskarno, tovarno za metle, delavnico za čevlje in komate, pekarijo, pralnico, mlekarno in delavnico za sirup, so zaposljeni od prvega do zadnjega.

KAKO SE DELI PRAVICA NA SODIŠČU.

RAZLIKA JE MED NAVADNO DELAVSKO ŽENO IN VSEUČILIŠČNIM ABSOLVENTOM.

In kdor nima vplivnih prijateljev, gorje mu, če pride v roke pravici!

New York, N. Y. — 29-letna mrs. Marie Bourton iz Mount Vernona, newyorškega predmestja, je bila obsojena v ječo od 2½ do pet let. Kazen ima presedeti v državni ječi v Auburnu. Ponaredila je ček za petnajst dolarjev. Ček je oddala za jestvine v prodajalni, da je imela kaj jesti. Pred sodnikom je priznala dejanje.

Mrs. Bourtonova ni vseučiliščna absolventka. Pred nekaj tedni je bil neki vseučiliščni absolvent pijan kot klada. Poizkusil je ustreliti nekega policaja in bi bil dejanje tudi izvršil, da ga ni v pravem trenotku sunil neki detektiv v brado, da se je s samokresom vred prekucnil na tla. Privedli so ga pred sodnika, a sodnik mu je naredil pridigo, da tako obnašanje ni dostojno za vseučiliščnega absolventa. Državni pravdnik ni proti njemu niti nastopil zaradi nošenja skritega orožja, dasiravno je to zločin v državi New York.

Mrs. Bourtonova ne pripada tudi med evropejske plemenitaške kroge. Še ni dolgo, ko je tak človek, pripadajoč evropejskim plemenitaškim krogom, pravzaprav pravi grof stal pred sodnikom. Obtožen je bil, da je izdal ponarejenih čekov za sto petdeset dolarjev. Vsota je bila najmanj desetkrat tako velika kot vsotica, za katero je Bourtonova ponaredila ček, zaradi katere se je zagovarjal evropejski grof. In kaj se je zgodilo? Sodnik je zahteval, da mu grof da svojo častno besedo, da ne bo več kaj takega storil. Grof je seveda z veseljem pritrdil sodnikovi zahtevi. Grof je bil paroliran!

Mrs. Bourtonova ni imela vplivnih prijateljev, ki bi zanjo govorili. Ko sta univerzitetni absolvent in bivši grof stala pred sodnikom, je sodnik rad poslušal njun govor. Z Bourtonovo je bilo seveda drugače.

JAPONSKA "VELIKA STARA ŽENA" JE TU.

Washington. — Kaji Jajima, ki jo imenujejo tudi "japonska velika stara žena," je dospela v Washington in si tam najela stanovanje v Dodge hotelu. Ona je poslanka japonskih žen, ki ima na 100 metrov dolgem papirju podpise 10,500 japonskih žen in jih bo zastopala na konferenci.

Jajima ima že 90 let in bo dokument s podpisi te dni izročila predsedniku Hardingu.

SNEG JE ZAPADEL PO SREDNJEM ZAPADU.

Chicago, Ill. — —Poročila iz Washingtona govore, da je v nekaterih krajih srednjega zapada nastopila zima. Snežilo je v južnem Wisconsinu, severnem Illinoisu, vzhodni Minnesoti, južnem Michiganu in v vzhodni Iowi.

KORUMPIRANO ČASOPISJE V SLUŽBI PODJETNIKOV.

PRAV PRIDNO LAŽE, DA JE STAVKA RAZVAŽALCEV MLEKA ŽE ZLOMLJENA.

Žene stavkarjev zahtevajo od župana, da policija pravično postopa s stavkarji.

New York, N. Y. — Velebizniško newyorško časopisje izjavlja, da je stavka razvažalcev mleka zlomljena, stavkarji pa v resnici tvorijo celotno fronto proti mlekarskim kompanijam, ki se trudijo na vse načine, da zlomijo odpor delavcev. Policija se izrablja od začetka sem, kot je že bila povedala Prosveta, da služi mlekarskim družbam. Njena sistematična agresivnost napram stavkarjem je postala tako očitna, da je šla delegacija žen stavkarjev k županu Hylanu, da ustavi taktiko policije, po kateri hoče počasi "pojesti" stavkarje, ali bolje povedano, spraviti jih počasi vse pod obtožbo. Dobile so tak odgovor, kakršnega je prejela še vsaka delegacija, ki je iskala pravico pri županu. Z drugimi besedami to pomeni, da delegacija ni dosegla ničesar.

Kompanije seveda izjavljajo, da so dosegla pri razvažanju mleka osemdeset odstotkov od normale. Temu nasprotno izjavlja mezdni zdravstveni department, da ni več doseženega kot petdeset odstotkov od normale.

Kompanije ne oglašajo le za stavkokaze v velebizniškem časopisju, ampak zlorabljajo tudi ameriško zastavo kot orodje za zlomljenje stavke. Okrasile so svoje konje in vozove z ameriškimi zastavami, tako da bi izprti delavci onečastili narodni emblem, ako bi skušali ustaviti vozove.

Izprti delavci so takoj spoznali zvijačo kompanije. Kajti odstranjevati so pričeli zastave na ta način, da so jih skrbno zložili skupaj in jih položili nazaj na voz. Kadar je bilo to delo izvršeno, so šele odpeli konje od voz.

Stavkokazi so pričeli že nastopati s silo. Prva žrtev stavkokaškega nasilstva je izprti delavec John Hengerle, ki je stal na stavkovni straži pred mlekarno Sheffield Farm kompanije, katera se nahaja na Deseti cesti in Sedem in petdeseti ulici. Neki stavkokaz ga je ustrelil v ramo. Policija pravi, da ni bila navzoča pri tem dogodku, ampak ga samo preiskuje.

Postaja Sheffield Farm kompanije, ki se nahaja na vogalu Eden in osemdesete ulice in Parkove ceste, je podražila kvort mleka prve kvalitete, ki se je pred izporom prodajalo po 18 centov, na pet in trideset centov. Ta podražitev mleka govori, kam pes taco moli.

Izjava, ki so jo podale mlekarske kompanije in ki pripoveduje, da so razvažalci minimalno zaslužili po pet in trideset dolarjev na teden, se je izkazala lažnjiva. Organizacija je dokazala, da je več ko pet in petdeset članov zaslužilo manj kot trideset dolarjev na teden.

"Mi zmagujemo v stavki," je naznanil organizator Brigga. "Uvedli smo natančno preiskavo in dognali, da se ne razdeli več mleka kot petnajst odstotkov od normale, po drugo mleko pa mora občinstvo samo hoditi na postaje."

Več ko sto tisoč posod skisanega mleka se nahaja na različnih železniških postajah. Farmarji na deželi pa ne morejo dobiti svojih posod za mleko, da jih vrnejo s svežim mlekom.

Kakšen duh vlada med stavkarji, pokazuje izjava, ki so jo podale vse lokalne organizacije razvažalcev mleka:

"Stavkarji ostanejo doma vso zimo, predno se vrnejo na delo pod starimi pogoji. Toda pri volji so se vrniti na delo kot službniki ljudstva, kateremu so služili zvesto skozi leta, ako se stvar izroči razsodišču. Če se pa korporacija pretvori v telo, da dela cene farmarju in konzumentu, potem pa celo odkloni kot posredovalca o spornih točkah predsednika Združenih držav, delavskega tajnika ali državnega governerja, tedaj je to res čudna stvar v naši deželi demokracije, da so ti individuji več kot vlada." —

EDEM DUHOVNOV JE OBLEKLO DELAVSKO OBLEKO, DA SE PREPRIČAJO . . .

Boston, Mass. — Tukajšnji centralni odbor stavbinskih unij je povabil sedem duhovnikov iz najodličnejših bostonskih župnij, da naj sami poskusijo kako delavec dela in živi. Duhovniki so se res odzvali. Oblekli so "overlae" in v mrzlem vetru pomagali nositi opeko in malto pri gradnji neke stavbe. Njihovo delo je trajalo samo en dan. Dali so se iz te skušnje kaj naučili, ni še znano.

AMERIKA NAJ SE NE PRIDRUŽI ANGLIJI.

TAKO SVETUJE PROFESOR TARAKNAH DAS, POZNAVALEC MEDNARODNE INTRIGE NA DALJNEM VZHODU.

Orijent bo sam spravil svojo hišo v red, meni profesor.

New York, N. Y. — Profesor Taraknath Das, kateremu so dobro znane vse mednarodne intrige na Daljnem Vzhodu, je priobčil v "New York Callu" članek, v katerem resno svari pred angloameriško alijanco, po kateri bi bile Združene države večalimanj obvezne pomagati britski vladi pri njenih izkoriščevalnih imperijalističnih načrtih, da se tako ohrani zasužnjenje Indije. Članek je zaradi tega pomemben in izredne važnosti, ker so ob času, ko je bil obveščen, došle iz Delhija vesti, da je odbor vseindijskega kongresa izdal parolo, da Indijci ne sodelujejo v britski vladi. Slovno ob tem času je pa Seiledra N. Ghose v Washingtonu, ki je ravnatelj komisije za pospeševanje samostojne vlade v Indiji, izjavil, da pride do krize v Indiji v šest tednih.

"Vest orient zavedno ali nevedno misli in dela, da napravi red v svoji hiši," piše profesor Das. "Ves gospodujoči zapad je ozlovoljen zaradi tega, ker so njih narodni profiti v nevarnosti, največ pa zaradi tega, ker zapadna civilizacija višje ceni lastnino kot življenje."

Profesor Das nadaljuje, da se Britanija zaveda, da ne more obdržati Orijenta v zasužnjenju, ker je njen imperij prevelik, zaradi tega išče pomoči povsod . . . Toda ona ni prepričana, da jo tudi v bodočnosti podpira Japonska. To je vzrok, da zdaj išče ameriško podporo. Ali postane Amerika del te nesvete alijance, da se ohrani tiranstvo na Orijentu? . . .

"Čas je prišel za Ameriko, če je zvesta svojemu idealizmu svobode za vsa ljudstva in da nihče ne vlada nad drugimi, da to jasno pove vsemu svetu, posebno pa ljudstvu na Orijentu, z definitivno akcijo, da ona ne goji ideje svetovnega gospodstva s pomočjo anglo-ameriške alijance."

NOVOIZVOLJENI ŽUPAN MOGOČE IZGUBI SLUŽBO.

Youngstown, O. — George L. Oles, ki je bil v torek izvoljen županom v tem mestu, mogoče izgubi mandat. Oles, ki je bil neodvisen kandidat, je obljubil volilcem, da podari vse svoje letne plače ustanovam za reveže. Njegovi nasprotniki smatrajo njegovo obljubo kot podkupnino za glasove. Drugo vprašanje pa je: koliko "postranskega zaslužka" upa imeti Oles, ko se ne briga za županske plače?

AMERIKA ZASTOPANA PRI SLAVNOSTIH V MOSKVI.

Lenin napoveduje vojno med Ameriko in Japonsko ali Anglijo v par letih vsled gonje za zlatom.

AMERIČANI DOBILI PRVO INDUSTRIJALNO KONCESIJO.

Moskva, Sovjetska Rusija, 9. nov. — Med gosti v "diplomatičnem zboru", ki jih je sprejel komisar vnanjih zadev Čičerin ob priliki obletnice sovjetske revolucije, je bil tudi zastopnik Ameriške pomožne administracije.

Vladimir Iljič Uljanov (Lenin) je posvetil obletnici revolucije poseben članek, ki je izšel v slavnostni številki "Pravde". Članek ima naslov "Vrednost zlata zdaj in po zmagi socializma" in v njem pravi Lenin, da svetovna gonja za zlatom, ki se zdaj vrši, bo končala z vojno med Združenimi državami in Japonsko, oziroma z Anglijo leta 1925 ali 1928. Svetovni denarni trg je danes v Ameriki, ni več v Evropi, in evropski kapitalisti ga bodo skušali dobiti nazaj, s temi pa izzovejo nov konflikt z orožjem. Sovjetska vlada — piše Lenin — se je nekoliko umaknila pri svojem napadu na svetovni kapitalizem in zdaj ojačuje svoje postojanke za ponovni napad. Ti napadi prinesejo ruskim komunistom popolno zmago v dvajsetih letih, če ne prej, in takrat bo mogoče vporabiti vse zlato, ki eksistira, za gradnjo javnih naprav, katere bodo demonstrirale svetu, kako neumno je bilo pobiti trideset miljonov ljudi v zadnji svetovni vojni, in kako neumne so kapitalistične države, ki se pripravljajo na novo vojno zaradi osvajanja zlata.

Moskva, 9. nov. — Američani in Angleži, ki prihajajo v Sovjetsko Rusijo, so takoj prvi dan miljonarji v rubljih. Sto dolarjev je več miljonov rubljev v ruskem denarju po sedanji valuti. Toda ameriški in angleški miljonarji hitro spoznajo, da miljonarstvo v Rusiji ne nosi nobenega dobička, kajti med Rusi samimi je na miljone miljonarjev in koncem konca — miljon rubljev ni noben denar vpričo visokih cen. Denarno bogastvo v Rusiji je težka butara. Ameriški gostje, ki so čez dan miljonarji, morajo nositi denar v kovčegih ali torbah. Za par dni potovanja je treba velik žakelj rubljev.

Berlin, 10. nov. — Prvo koncesijo za kapitalistično operiranje industrijalnih podjetij v Rusiji so dobili Američani. Sovjetska vlada je pravkar podpisala pogodbo z dr. Armand Hammerjem, ki zastopa Allied Drug and Chemical Co. v New Yorku. Hammer, ki se zdaj nahaja v Berlinu, pravi, da je govoril z Leninom in Trockijem o koncesiji in oba sta zadovoljna s pogoji. Koncesija se tiče azbestovega rudnika v Alapajevsku blizu Jekaterinograda, ki je zelo bogat na tej sirovini. Družba se bo ravnala po sovjetskih zakonih glede protekcije delavcev in deset odstotkov izgotovljenega produkta gre sovjetski vladi. Družba preskrbi vse potrebne stroje in drugo opremo za rudnik in tovarno. Hammer pravi, da Amerika do zdaj uvaža azbest iz Kanade, ki ima monopol te redke tvarine.

(Azbest je zelenkastosiva vlaknasta rudnina, ki ima to važno lastnost, da ne zgori v ognju. Rabi se za izdelovanje posodja, v katerem se hranijo kemikalije, in pa za stene ter zagrinjala v gledališčih, ki hočejo biti varna pred ognjem.)

VREME.

Chicago in okolica: V soboto nestalno in mrzlo. Menjajoči vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 38, najnižja 31. Solnce izide ob 6:34, zaide ob 4:34.

GENERALNA STAVKA V RIMU PROTI FAŠISTOM; MESTO V TEMI.

Rim, 10. nov. — Rim je bil snoči izoliran in v temi vsled generalne stavke železničarjev in nameščencev v elektrarni. Stavka je naperjena proti fašistom, ki imajo svoje zborovanje v Rimu. Nekatere delavske organizacije so sklenile, da mora stavka trajati toliko časa, dokler fašisti ne zapuste Rima. Kako odidejo, ker ne vozijo vlaki, to naj skrbe fašisti, pravijo delavci. Ministrski predsednik Bonomi je snoči sprejemal posetnike pri sveči.

WATSONOVA OBTOŽBA DOBILA NOVO OPORO.

Kongresnik, ki je hotel pobiti Watsona, je nehote priznal, da so bili "slabiči" enostavno postreljeni.

NOVA SENZACIJA V KONGRESU.

Washington, D. C. — Kongresnik Royal Johnson, republikanec iz Južne Dakote, je v sredo izzval novo senzacijo v kongresu, ko je hotel omalovažiti Watsonovo obtožbo glede obešanja prostakov brez procesa v Franciji, a je nehote in posredno podprl senatorjevo obtožbo.

Johnson je bil sam vojak. Udeležil se je bojev v Franciji in bil je lahko ranjen. V svojem govoru je dejal, da on ne ve niti za eden sam slučaj eksekucije brez pravilne obravnave in da ne verjame Watsonovim dokazom, ve pa to, da so bili vojaki, ki so bili slabiči, strahopetci ali vohuni, enostavno ustreljeni na fronti.

Te besede so presenetile zbornico. Kongresnik Rayburn, demokrat iz Texasa, je vstal in vprašal: "Kdo jih je ustrelil?"

"Naši fantje, Američani," je odgovoril Johnson.

"Ali misli gentleman s tem reči, da so ameriški vojaki streljali svoje lastne tovariše, ki so bili slaboumni ali iz drugih vzrokov, brez procesa?" je vprašal dalje Rayburn.

"Dobro sem premislil in govorim previdno," je odgovoril Johnson. "Med vojaki ameriške armade v Franciji je bilo dobro znano, da možje, ki so bili slaboumni — sam Bog ve, če so bili ali ne — in ki so morda bili izdajalci ali strahopetci — nihče ne more povedati, če so res bili — so bili nedvomno enostavno ustreljeni na frontni črti."

Watson je bil hitro pozabljen in ploha kritike se je usula na kongresnika Johnsona. Omenjeni Rayburn je rekel, da Johnsonova izjava bo ravno tako razburila ljudstvo in postavila armado v slabo luč kakor je Watsonova obtožnica v senatu.

AH, KADAR JE MILJONAR ZAPLETEN V TAKO BITNO AFERO . . .

New York, N. Y. — Colninski uradniki so preiskali jahto "Nourmahal," lastnino miljonarja Vincent Astorja in našli so na nji žganje. Čigova lastnina je bilo žganje?

Velebizniško časopisje pripoveduje lepo pripovedko, kako je miljonar zapovedal kapitanu, da naj preišče ladijo, ko se je jahta približala trimiljskemu pasu, če je žganje na nji. Kapitan je storil svojo dolžnost in ni našel nič opojnega. Logično torej ne more biti žganje lastnina miljonarja, ampak je lastnina mornarjev.

DEMOKRATJE OSVOJILI HARDINGOVO ROJSTNO MESTO.

Marion, O. — V tem mestu, ki je dom predsednika Hardinga, so pri volitvah zadnji torek zmagali demokratje na vsej črti.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto. $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.55 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar zadeva stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.
Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Oct. 31-21) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DAN PREMIRJA!

Tri leta je minilo, ko je bilo sklenjeno premirje. Dasiravno je bila Amerika leto in pol v vojni, je ameriško ljudstvo pozdravilo s pravim veseljem naznanilo, da so sovražnosti na fronti prenehale in da je bilo sklenjeno premirje. To pokazuje, da je ameriškemu ljudstvu ljubši mir kot vojna.

Sledila so mirovna pogajanja v Versaillesu. Ameriško ljudstvo je z napetostjo pričakovalo, kaj prinesejo ta pogajanja: pravi mir ali kresilo za nove vojne. Ameriško ljudstvo je upalo, da prinese mir, trajni mir, toda njegovi upi se niso izpolnili.

Ameriška armada se od tega dneva ni več udeleževala bojev, čeprav so v Evropi na novih frontah pokale še puške, strojnice in so grmeli topovi, ki še zdaj niso popolnoma utihnili na vseh teh novih frontah. Od versaillske mirovne pogodbe so ljudje pričakovali resničen in pravi mir, a prinesla je nove zapletljaje.

11. novembra, tri leta po proglašenem premirju, pokopljejo na Arlingtonskem pokopališču neznanega ameriškega vojaka z vsemi častmi. Ali za ta dan je sklicana v Washington tudi takozvana konferenca za znižanje oboroževanja. O konferenci sami so različna mnenja in pripisujejo ji razno važnost.

Za ameriško ljudstvo ima ta konferenca samo eno važnost: ali prinese trajen in resničen mir in popravi to, kar je zagrešila versaillska konferenca? Pritisk od ameriškega ljudstva je velik, da naj se vrši konferenca javno. Dozdaj ni še prav nobenih vidnih znamenj, da se konferenca vrši javno in da bo pod kontrolo javnosti same, mesto da odločajo diplomatje sami za zaprtimi durmi in ljudstvo izve šele resnico, ko je prepozno in so popravki izključeni.

Dan premirja ni važen toliko radi tega, ker je bilo premirje sklenjeno na ta dan pred tremi leti, ampak važen je, ker je sklicana za ta dan izredno važna konferenca, ki ima opraviti z usodo ameriškega ljudstva saj za dve bodoči generaciji. Od zaključkov te konference je odvisno, ako se bo ameriško ljudstvo lahko udalo rekonstruktivnemu delu, da se zacelijo rane, ki jih je vojna zadala vsemu svetu, ali bodo trpeli zaradi teh zaključkov naši otroci in vnuki.

Ameriško ljudstvo ne zahteva javnosti pri razpravah na konferenci, ker ne zaupa svojim zastopnikom. Ampak ameriško ljudstvo še ni pozabilo dogodkov na versaillski konferenci. Obljubljeno je bilo, da bo versaillska konferenca javna, zastopniki ameriškega tiska so izdelali poseben načrt, po katerem je bilo mogoče izvesti, da se konferenca vrši javno, ne da bi se zadobil vtis, da se konferenca vrši pred javnim shodom. Evropejski diplomatje niso bili za javnost. Od nekdaj so bili prijatelji tajnosti in razpeli so svoje mreže tako spretno, da je bila versaillska konferenca tajna, še predno so diplomatje dobro sedli k mizi in se naslonili komodne v naslonjače.

Evropejski diplomatje tudi zdaj niso za javnost. Kupčije se lahko delajo le za zaprtimi durmi, ki kasneje prinesejo gorje in nesrečo. Ameriško ljudstvo želi, da se preprečijo zaključki, ki bi kasneje povzročili nesreče, in zategadelj zahteva, da se konferenca vrši javno.

Vsi tujezemski diplomatje, ki prihajajo zdaj v Ameriko, izjavljajo, da so za znižanje oroževanja. Ali niso vsi diplomatje govorili, da so za pravičen mir, ko so prihajali pred tremi leti v Pariz po sklenjenem premirju?

Timeos Danaos et dona ferentes (bojim se Danajcev, četudi prinašajo darove). Ta stari rimski pregovor je tudi dandanes na mestu, kadar se govori o tujezemskih diplomatih.

Le javna konferenca lahko odstrani vse dvome, da ne bo mogoče diplomatom izigrati zvijačnih potez na konferenci, ki prinesejo zlo, čeprav so oblečene v prijateljski plašč. Javnost je najboljša garancija, da bo igra z odprtimi kartami, v katere bo imelo vpogled tudi ameriško ljudstvo.

Preteklost je za nami. Važno je za nas, da se učimo iz nje, a še važnejše je vprašanje: Kaj nam prinese bodočnost?

Ameriško ljudstvo je demokratično in zaradi tega zahteva, da je konferenca javna. Ali bo konferenca slišala glas ameriške demokracije in ga vpoštevala?

DOPISI.

Cle Elum, Wash. — Dobro so mi znane razmere med rojaki v tej naselbini in upam da ne boste vzeli za resno dopisa, ki ga je pred kratkem pisal od tukaj nek dopisnik, do so se rabili noži in da je bilo več ranjenih.

Skoro vsak teden sem v Cle Elumu in so mi dobro znane razmere, zato moram zatrditi, da to ne odgovarja resnici, ker samo Frank Žeri je bil ranjen od samokresa ter nihče drugi. Dopisnik se rad spotika nad pitjem a bolj potrebno bi bilo, da bi se bil spodtikal takrat, ko so se tepli za svobodo in so bili tudi pijani. Delavec, ako se v svoji nesreči spozabi, ga takoj vse vidi in kriči čez njega, mogoči pa, ki so pijani od izkoriščanja, lahko mirno ubijajo delavstvo.

Dopisnik bi moral imeti malo več razsodnosti in bi ne smel blatiti dobre slovenske naselbine. Drugič naj piše resnico, kar mu bo nedvomno več koristilo na ugledu. Vprašal bi ga tudi rad, kaj je organizacija. Kot dober naprednjak, za kakoršnega se šteje bi mi lahko na to odgovoril, toda po njegovih spisih moram konštatirati, da on ne pripada nobeni strokovni oganizaciji. Ali je v pravilih organizacije zapisano, kaj sme delavec uživati in kaj ne sme? Priporočam mu ponovno, naj tako pisarjenje opusti, ako hoče da bo imel med rojaki saj trohico ugleda. — **Vincent Klasnek.**

Mullan, Idaho. — Skoraj v slehernem dopisu iz slovenskih naselbin se piše o brezposelnosti ali pa o slabih delavskih razmerah. Kljub temu pa je posneti, da se Slovenci po naselbinah večinoma dobro zabavljajo in prirejajo zabave in veselice. V resnici jim je potrebno tudi to, da pozabijo težo bremena, ki jih tlači.

Žal, da od nas ne morem poročati o kakih zabavah, čemur pa je krivo edino nesporazumljenje. Priporočal bi, da pustimo vsaj enkrat v mesecu vso zunanjo politiko in čenče pri miru in se vsaj takrat vsi zberemo skupaj. To je dan redne društvene seje društva Mullan št. 214 SNPJ. Pomislimo samo na to, kako mnogo nam društvo koristi v slučaju bolezni ali v stiskah, to smo potrebni pomoči.

Rojaki, ki ne pripadate nobenemu društvu, pristopite. Ne zamudite lepe prilike in takoj pristopite k društvu. Naše življenje je kakor na tehtnici, zato nikdo ne ve, kdaj in kje bo potreboval pomoči. Kdo mu bo v takem slučaju pomagal, ako ne bo podpornega društva.

Delavske razmere so jako slabe pri nas, da se skoraj ne splača o njih pisati. Klub pečlarjev pri nas klub temu dobro uspeva. Njega člani se pogosto zberejo na vogalu in jo vrežejo, da se kar stene tresejo. Gre jim gladko in dobro in okoli peči se znajo sukati. Najbolj so izurjeni v kuhanju žgancev, ki gotovo prav nič ne cvilijo pri požiranju. Zadovoljnost pa je menda le bolj na zunaj, kajti na obrazu jim je čitati, da bi se prav radi rešili večnega kuhanja in brisanja ponvic. Tega se bodo pečlarji težko rešili, ker tu ni slovenskih deklet. Svetoval bi vsem slovenskim pečlaricam, ki bi se rade rešile svojega stanu, naj pridejo sem. — **Anton Kifnar.**

Pankfort Heights, Ill. — S tužnim srcem naznanjam, da mi je dne 3. novembra za večno zaspala moja soproga Anna Mravlje rojena Florjančič v tukajšnji premogarski bolnišnici. Pogreb se je vršil dne 6. novembra ob 10 uri dopoldan. Zahvaljujem se članstvu društva Brāljan št. 313 za številno udeležbo pri pogrebu in za darovani venec. Hvaležen sem družini Peternelj in Zelenc za venec, Johnu in Mary Zavašnik ter bratu Petru in njegovi ženi, ki sta prišla iz Virdena, Ill., in sta podarila v slovo lep venec. Hvala tudi bratom Ezra, Joe Zupančiču, Johnu Zenirce in Martinu Simončiču. Hvala tudi vsem, ki ste pokojnico obiskali na domu. Hvaležen sem za požrtvovalnost sestri J. Mediševe in Mary Teršina. Pokojnica zapušča tu enega brata, v starem kraju pa dva brata in dve sestri. Počivaj v miru draga soproga. Žalujoči soprog — **Anton Mravlje.**

K shodu v Indianapolisu, Ind., se nam poroča iz zanesljivih virov, da socialistični klub št. 25 J. S. Z. nima absolutno nobene zveze s sklicanjem shoda, ki se vrši dne 13. novembra v Slovenskem narodnem domu v Indianapolisu, niti z J. Zimmermanom, ki dela reklamo za omenjeni shod. To pomeni, da poročilo v Prosveti dne 9. novembra ni bilo poslano v imenu kluba, temveč zato, da privabi več ljudi na shod. — **F. P.,** poročevalec.

PRIDOBITVE V PRID BEDNIM RUSOM.

Newyoška gledališča so proslavljala rusko revolucijo.

New York. — Organizacija "Friends of Soviet Russia" in socialistična judovska federacija sta priredili po celem mestu mnogo shodov in veselic, da proslavita rusko revolucijo, obenem pa zbereta kolikor mogoče mnogo prispevkov v prid stradajočim v Rusiji. Manhattanska opera in Lexingtonsko gledališče sta bila natlačeno polna ljudstva, kjer so govorniki proslavljali ruske bojevnike za svobodo. V obeh gledališčih se je tudi zbiralo prostovoljne prispevke in se zbralo znatne vsote. Kakor ti dve, tako so tudi nekatera druga gledališča priredila predstave v prid Rusom in po katerih je bilo celo slišati rusko himno o svobodi ter "Internacijonalo."

Governiki so naglašali rusko rusko revolucijo kot pričeti preporod človeštva vsega sveta, kateremu se upira buržoazija, kakor je nazadnjaštvo vedno upiralo proti vsakemu preporodu, ki je imel prinesti obče človeštvu dobro.

Po gledališčih so peli tudi razne ruske narodne pesmi in orkestri so igrali arije iz lepih ruskih oper. Glavni namen vseh prireditev je bil, da se zbere kolikor največ mogoče prispevkov za pomoč stradajočim ob Volgi in potem kinoslik so v gledališčih tudi kazali slike iz gladovnih provinc in delovanje raznih pomožnih organizacij.

SVETOST ZAKONA.

Chicago, Ill. — Svetost zakona! Kako jo priporočajo delavstvu oni, ki si jemljejo pravico, da sebe proglašajo kot varuhe morale! Kako pa izgleda ta morala med višjimi štiri sto!

Peggy Upton Archibald Hopkins Joyce ni imela tako dolgega imena, ko je bila še dekle in navadna koristka. Imena so prišla z možitvijo. Pred dvema dnevoma se je razporočila od svojega soproga in multimiljonarja James Stanley Joyca. Bil je njen tretji soprog. Predno se je prvikrat poročila, je bila revna kot cerkvena miš. Zdaj je zapustila Chicago, da odpotuje v Pariz, a ne več kot siromašno dekle, ampak s premoženjem enega miljona do dve sto tisoč dolarjev. V gotovini ni prejela več kot osemdeset tisoč dolarjev. Toda njeni biseri, zlatnina, kožuhovina in druga imovina je vredna več ko miljon dolarjev.

Pri svojem odhodu v Pariz je rekla pomembne besede, ki dokazujejo, kakšna je morala med višjimi štiri sto, ki hočejo delavstvu predpisavati, kako naj živi, se oblači, kaj naj je in pije. Peggy je rekla: "Vrnem se v Francijo, da se odpočijem. Mr. Merillon? Kada ga imam, ali poročiti ga? Nikdar, dokler še živi en ameriški mož." Po teh besedah se je tesno zavila v kožuh, za katerega je dal njen zadnji soprog štirideset tisoč dolarjev, skočila je v avtomobil in se odpeljala na kolodvor.

ANGLEŠKO-IRSKA KRIZA.

Lloyd George morda pade.

London, 10. nov. — Mirovna pogajanja med Irci in angleško vlado so dospela na kritično točko, ki morda izzove vladno krizo in generalne volitve v Angliji. Ulsterska vlada na severnem Irskem noče sprejeti kompromisa, ki ga je ponudil Lloyd George. James Craig, ministrski predsednik v Belfastu, je izjavil danes, da protestantovski Irci ne odstopijo ne za las od svojih pravic. Sinfajnovci ponujajo plebiscit v treh ulsterskih okrajih.

Llyod George je že rekel, da poda ostavko, ako se irsko vprašanje ne reši mirno.

POL MILJARDE BUŠLJEV KORUZE JE PREVEČ.

Ali je treba še boljši dokaz za sedanji gospodarski nered?

Chicago, Ill. — Pravijo, da so poljedelski eksperti preračunili, da je pol miljarde bušljev koruze preveč, katere absolutno ne moremo porabiti doma, pa naj delamo z njo kar hočemo, samo da je ne palimo in mečemo proč. Za krmo jo ne moremo porabiti, za ljudsko prehrano tudi ne.

Vzroke za ta pojav navajajo takole:

Letos je bilo pridelano koruze 3,163,000,000 bušljev. Od lanskega leta je ostalo 218,935,000 bušljev koruze. Skupaj imamo 3,382,000,000 bušljev koruze. Skozi zadnjih deset let se je povprečno porabilo na leto 2,761,000 bušljev koruze, pri tem je vštet tudi izvoz koruze. Preostanek znaša torej 621,000,000 bušljev. Povprečno se je porabilo skozi zadnjih deset let vsako leto več koruze okoli sto tisoč bušljev, torej znaša preostanek še vedno 521,000,000, ali nekaj več ko pol miljarde bušljev.

Avtomobil je v mestih spodrinil konje, uvedena je bila prohibicija, kar znižuje konzum koruze, menijo eksperti. Padla je tujezemska valuta, tako da se ne izplača izvoz koruze itd.

Med tem ko nam eksperti pripovedujejo, koliko imamo preveč koruze, pa pada cena koruzi, kadar zapusti farmarja. Farmar prejme za bušelj koruze od petnajst do dvajset centov. To je navadna cena. Zelo srečen je tisti farmar, ki prejme za bušelj koruze pet in dvajset centov. Zunaj v Evropi in Aziji pa razsaja glad. Če bi ne bilo med ameriškim ljudstvom in stradajočimi ljudstvi v Evropi in Aziji prekupčevalcev in verižnikov, bi se koruza, ki je odveč, prav lahko spravila v Evropo in Azijo po ceni, ki jo plačujejo verižniki in prekupčevalci farmarju, čeprav je valuta v tujezemstvu zelo niska. Če bi ta odveč koruza odšla v Evropo in Azijo za prehranitev sestradanih ljudstev, bi bil trg za koruzo v Ameriki kmalu stabiliziran.

Seveda se to ne bo zgodilo! Kajti če ni dovoljeno verižnikom in prekupčevalcem vzeti profita, lahko ljudstva stradajo. Tak je zakon v današnjem gospodarstvu. Ali ni tak gospodarski red postavljen na glavo? Pri nas kurijo s koruzo peči, dasiravno je še na miljarde ton premoga v zemlji, v Evropi in Aziji pa stradajo ljudje, ker tako hočejo privatni biznški interesi, češ, da se ne izplača izvoz koruze zaradi preniske valute v tujezemstvu. Privatni interesi že vedo, zakaj je bila pokopana predloga, po kateri bi lahko dobili farmarji kredit, da bi lahko sami izvažali svoje produkte v Evropo in Azijo. Žalostno je le, da se tega farmarji po veliki večini ne zavedajo in volijo še vedno v postavodajne zbore ljudi, ki so njihovim interesom nasprotni.

NESRAMNOST MESARSKIH KRALJEV.

Od delavcev zahtevajo, da sami glasujejo za znižanje mezde.

Chicago, Ill. — —Štirje mesarski kralji izmed velike petorice zahtevajo, da delavci sami glasujejo za znižanje mezde v "dobro industrije." To je najnovejša fraza za znižanje mezde, s katero so mesarski kralji presenečili javnost. Delavci naj sami glasujejo za znižanje mezde v "dobro industrije!?" Ali ni taka sugestija navadna infamija?

Kdaj so mesarski kralji dali svoje računske knjige v pregled delavcem? Še nikdar! Pač je pa znano, da so se mesarski kralji branili z vsemi štirimi v vojnem času pokazati gotove dokumente celo na sodišču, ko je zvezna obrtna komisija vodila preiskavo. In taki ljudje se drznejo priti v javnost s sugestijo, da naj delavci znižajo prostovoljno svojo mezdo v "dobro industrije!"

Ako bi mesarji rekli, da naj delavci znižajo mezdo, da bodo mesarski kralji nagrabili še več miljonov, bi bila povedana resnica.

Delavci niso tako neumni, kot mislijo mesarski magnatje. Odgovorili bodo mesarskim magnatom tako, kot se spodobi, da se odgovori ljudem, ki imajo vse svoje misli osredotočene na eno točko: pomnožiti svoje bogastvo.

METEORITI.

Karla so poslali na portugalski otok. To je slabo. Možiček si bo domišljeval, da je drugi Napoleon. In Napoleon se bi v grobu obrnil, ako bi vedel. Najprimernejša kazen za Korleta bi bila, da mu vzamejo vse dohodke in ga posade na kup kamenja ter mu potisnejo bat v roke.

• • •

Listi poročajo, da se je Aleksander v Belgradu peljal v parlament, kjer je prisegel ustavi, med čvrnk vrstama bajonetov.

Tako se navadno vozijo hudodelci, ujetniki in kralji.

• • •

Na demokratičnem Jugu, kjer je demokracija doma, so ubili enajst volilcev, ko so volili — in demokracija je zmagala. Hm, enajst mrtvih! Kaj pa je to? Demokracija pa le živi in zmaguje.

• • •

Čudno! Kje so zahvalne molitve onih delavcev, ki so dobili delo s pomočjo konference za odpravo brezposelnosti?

• • •

Gospodje na razorožitveni konferenci se vsi strinjalo, da se morajo najprej razorožiti vse tiste države, ki niso bile povabljene na konferenco.

• • •

Rudarji in drugi delavci, ki hodijo v šolo "indžunkšnov", se bodo šolali še precej časa. To so pokazale zadnje volitve v nekaterih mestih in državah.

• • •

Problem daljnega vzhoda je zapopaden v eni sami besedi: Kitajska. Ko bodo razpravljali o tem problemu v Washintgonu, se bo razprava sukala okoli enega samega vprašanja: Katera velesila sme biti največji ropar na Kitajskem?

• • •

Leta 1919. je bil demokratični "indžunkšen," letos je republikanski. Kateri bolj boli?

• • •

Nezaveden delavec je podoben sv. Lovrencu na ražnju. Ko ga demokratje spečejo dobro na eni strani, tedaj prosi republikance, da ga obrnejo in pečejo na drugi strani. Tako ga obračajo sem in tja — in nezavednež je zadovoljen.

• • •

Dokler se dobe ljudje, ki so pripravljeni delati za vsako plačo, toliko časa bodo delodajalci znižavali mezde. Silá za delo po vsaki ceni pa bo trla ljudi, dokler obstoji sedanji sistem, ki povzroča vojne, nadprodukcijo, industrijalni kaos, brezposelnost in bedo. Zato mora veljati boj kapitalističnemu sistemu, ne pa posameznim ljudem.

• • •

V nekem mestu na Španskem so zaštrajkali grobokopi. Vzrok ni pojasnjen ,ali lahko si ga mislimo. Mlin za proizvajanje mrličev v Maroku obratuje s polno paro, grobokopi imajo čez glavo dela, zato pa zahtevajo večjo mezdo.

• • •

Yes, Darwin bi bil moral biti že davno sežgan na grmadi. Njegova teorija o razvoju je zares za nič. Na primer: ali se more iz žepne ure razviti velika stenska ura? Ne! Ergo! Kazimir ima prav! — Kazimir še ne ve tega argumenta, zato mu ga drage volje tukaj poklanjamo, da lahko še bolj pobije vražji darvinizem. Ni se čuditi temu, kar pater ve, ampak čuditi se je treba temu, česar še ne ve.

• • •

Naš pater pridno čita "Prosveto". Mož je sicer zaprt kot želva ,toda morda mu bo le koristilo.

Druga novica glede patra bi bila, da bi mož rad bil miljonar. To se je prav lahko zgodi. Za sto dolarjev, ki so jih izkašljali verniki, lahko kupi karo poljskih mark, avstrijskih kron ali ruskih rubljev, pa bo miljonar kakor je baje Haywood. **K. T. B.**

V Berlinu so zaprli kinogledališča.

Berlin. — Težka gospodarska kriza vpliva tudi na kinogledališča, katera so morali zapreti radi velikih izdatkov, a jih ljudje nočejo več obiskovati radi velike draginje. Že pred kratkem je bilo zaprtih kakih 100 kinogledališč, a podjetniki so jih sedaj po skupnem dogovoru zaprli radi premalega dobička.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Glasovanje o krojaški stavki. Delavci oblačilne industrije so pričeli z glasovanjem proti podjetniškemu predlogu, da bi se uvedlo delo od kosa. Nadejati se je, da se bodo delavci enoglasno izjavili proti taki vpeljavi, kar so tudi že pokazali na raznih shodih, da so odločno proti.

Aretacije v Portchesterju. Pri westchesterski kompaniji je prišlo do spopadav med stavkujočimi razvažalci mleka in šoferji tovarnih avtomobilov, ki so kot stavkokazi razvažali mleko. Policija je posegla vmes in aretirala stavkarje!

Stavkujoči newjerseyski razvažalci mleka so bili pozvani, naj takoj gredo nazaj na delo, ker drugače bo kompanija preskrbela druge razvažalce. Stavkarji vedo, da kompanija ne more dobiti zadostnega števila stavkarjev. Policija in vsi deputi šerifi so dobili poziv, naj bodo pozorni, ker stavkarji nameravajo napasti stavkokaze. Iz New Yorka baje pričakujejo 100 skebov.

Rudarji v Coloradu bodo stavkali. John P. McLennan, predsednik okrožne organizacije rudarjev v coloradskem distriktu, je naznanil, da bodo rudarji zastavkali, ako Colorado Fuel & Iron Co. (Rockefellerjeva korporacija) zniža mezdo za trideset odstotkov kakor je sklenila. Državna industrijalna komisija v Coloradu je dovolila družbi, da lahko to stori. McLennan pravi, da znižanje mezde pomeni kršenje pogodbe z organizacijo, katera je veljavna do aprila prihodnjega leta.

Organizirani delavci v Minneapolisu so ustanovili sklad za prehrano brezposelnih delavcev čez zimo. Ta teden se zbirajo prostovoljni prispevki za sklad.

PROTI KOMU SE USTANOVLJA OKRAJNA POLICIJA.

Chicago, Ill. — Privatni biznižki interesi so poizkusili svojo srečo v legislaturi, da dobe državno policijo. Predloga ni prejela večine. Zdaj skušajo podjetniki doseči svoj namen na drug način v takih okrajih, v katerih je industrija zelo razvita.

Prišli so na dan, da je treba pomnožiti policaje na okrajnih in državnih cestah, ki love avtomobiliste, ki prehitro vozijo. Šerif Peters je seveda uljuden gentleman in vložil je peticijo na okrožne sodnike, da se armada deputijev pomnoži za stopet in dvajset mož. H. C. W. Laubenhenmer, prvi namestnik šerifa, je pa spustil mačko iz vreče, ko je pred Hamiltonovim klubom pripovedoval, da je bila peticija že vložena in v kakšne svrhe bo služila ta izbrana četa deputijev. Rekel je, da ti deputiji ne bodo lovili samo avtomobilistov, ki hitro in brezobzirno vozijo, ampak služili bodo, da potlačijo hudodelstva v okrajnih mestih.

Vpričo takih besed se mora človek nehote vprašati, kakšna hudodelstva? Znano je, da je največ hudodelstev v okraju Cooku izvršenih v Chicagu. V predmestjih se dogodi prav malo zločinov in vsako predmestje ima svojo policijo, ki skrbi za red in mir.

V kakšne svrhe bo služila deputijska četa? Če na pr. izbruhne stavka v Argu, se lahko vrže v Argo četa izvežbanih deputijev, da čuva interese Rockefellerja. Ravnotako se lahko ta četa vporabi v Ciceru, ako zastavkajo pri Western Electric kompaniji, ali v katerem drugem podjetju v tem ali drugem predmestju.

To so tista hudodelstva, ki jih je imel prvi namestnik šerifa v mislih, ko je govoril o potrebi 125 deputijev za službo v predmestjih Chicaga. Državnih kozakov niso dobili, hočejo pa imeti okrajne. Razlika bo ta, da bo ta sila organizirana na treh policijskih postajah in da ne bo opremljena s konji, ampak se bo vozila na avtomobilih ali motorcikljih, kadar bo treba nastopiti proti stavkarjem.

To je tako jasno kot beli dan, le čudno je, da strokovno organizirani delavci tega ne vidijo in ne protestirajo proti popolnoma nepotrebnim izdatkom.

Vsa moč bankirjev je za stavbinskimi podjetniki. In kadar bo organizirana okrajna policija, takrat stavbinski podjetniki proglase odprto delavnico. Pripravе za izpor še niso izvršene. Kadar pride ugodni trenotek, takrat poročajo stavbinski podjetniki delavcem: "Ako hočete delati po naših določbah, je dobro, če ne, ostanite doma, najeli bomo stavkokaze."

PRAZNOVANJE 11. NOVEMBRA.

Chicago, Ill. — 11. november je dan premirja in začetek razorožitvene konference. V Washingtonu se bo ta dan praznoval po izdanem oficijelnem programu, ki je bil priobčen v raznih listih. Pokopali bodo tudi neznanega ameriškega vojaka na pokopališču v Arlingtonu, kjer so pokopani ameriški vojaki iz vseh vojn.

V drugih mestih bodo na ta dan večinoma šole zaprte. Mestni uslužbenci bodo v mnogih mestih imeli praznik. Posamezni podjetniki bodo na ta dan ustavili delo v svojih podjetjih, v ogromni večini tovarn bodo pa delali kot ponavadi.

Poštni uslužbenci bodo imeli le delni praznik. V mestih bo počivalo delo za eno minuto in sicer ob uri, ki so jo določili župani.

Zvečer bodo tudi delavci praznovali ta dan. Sešli se bodo, da dvignejo svoj glas za razorožitev in proti vojnam. Delavske strokovne organizacije so sklicale križem Združenih držav shode, da pokažejo na zlo, ki ga prinašajo vojne. Vsi ti shodi se bodo vršili večinoma zvečer, ker bodo delavci večinoma delali v industrijalnih mestih.

ZNANSTVENA PREDAVANJA PRIČNO ZOPET V GARRICKOVEM GLEDALIŠČU.

Chicago, Ill. — Vršila se bo važna znanstvena razprava v Garrickovem gledališču. Na razpravi bosta debatirala znani advokat Clarence Darrow in profesor Shirley Case. Na dnevnem redu je predmet "Ali je človeško pleme dokončalo?" Clarence S. Darrow bo zavzel stališče, da je, nasprotno bo govoril profesor Shirley Case, ki predava o bogočastju na čikaški univerzi. Debata prične točno ob poltreh popoldne v nedeljo 20. novembra. Vstopnice se lahko kupijo vsaki dan v Garrickovem gledališču. Sedeži na balkonu in parterju po dolarju, na galeriji po petdeset centov.

Zveza med Poljsko in Češkoslovaško.

Praga. — Po dvodnevnem pogajanju so podpisali pogodbo zastopniki poljske in češkoslovaške vlade, v kateri se obe izjavljata za popolno mutualnost v slučaju kakega konflikta med drugimi državami. S tem je baje prekinjeno vsako sovraštvo med obema državama, kajti v pogodbi tudi stoji, da morata državi skupno delovati za gospodarski napredek obeh držav.

35 japonskih matrozov je utonilo.

Tokio. — Pri pogreznjenju parnika Riuka Maru v bližini Holkaide je utonilo 35 matrozov. S parnikom je šlo v vodo tudi mnogo dragocenosti in svile, ki so jo prevažali v severne kraje dežele.

Francija reorganizira turško armado?

London, 10. nov. — Angleška vlada je dobila informacije, da je v francosko-turški pogodbi — katera je povzročila najnovejši konflikt med Anglijo in Francijo — tajna klavzula, na podlagi katere bo Francija reorganizirala in kontrolirala armado Mustafe Kemala paše v Anatoliji. Angleški uradni krogi so mnenja, da ne morejo verjeti, da bi Francija tako grdo kršila sporazum med ententnimi državami zoper separatne pogodbe z bivšimi sovražniki.

Lloyd George javlja, da pride.

Washington, D. C. — Angleški ministrski predsednik Lloyd George je v sredo brzojavil državnemu tajniku Hughesu, da pride v Washington na konferenco za omejitev oboroženja kakor hitro mu dopustita vprašanja Irske in brezposelnosti.

Železniška nesreča na Portugalskem.

London, 10. nov. — V Alemteju na južnem Potrugalskem se je zvrnil vlak s tira. Sedem oseb je bilo mrtvih in 24 ranjenih.

TKALCI SE DOBRO DRŽE V STAVKI.

Birmingham. — Stavka 1500 tkalcev pri Dwight Manufacturing kompaniji, ki se je pred tedni pričela radi odpustitve iz službe predsednika njihove unije, se še nadaljuje.

Stavkarji ne zahtevajo samo, da podjetniki zopet sprejmejo k delu predsednika unije in unijske uradnike, temveč tudi zvišanje mezde in priznanje unije. Organizatorji tekstilnih unij se nahajajo v Alabami in pravijo, da bodo zahtevali tudi delavci po drugih tovarnah zvišanje mezde.

Anglija bo plačala obresti Ameriki.

London, 10. nov. — Sir Robert Horne, zakladniški tajnik, je včeraj naznanil v parlamentu, da je vlada aranžirala plačevanje obresti od vojnega dolga Združenim državam po pet odstotkov. Vojni dolg Anglije Ameriki znaša približno štiri miljarde dolarjev in obresti bodo znašale 200 miljonov dolarjev na leto.

Žena v Nemčiji obsojena na smrt po dolgih letih.

Berlin, 10. nov. — Louise Querbeck v Hanoverju, ki je ubila svoji dve hčeri in nekega mladeniča, je bila obsojena na smrt z obglavljenjem. To je po dolgih letih prvi slučaj v Nemčiji, da bo žena obglavljena.

Angleški lordi žalujejo za kajzerjem.

London, 10. nov. — Lord Phillimore je dejal v lordski zbornici, da so Nemci naredili napako, ker so strmoglavili kajzerja in odpravili monarhijo. Po njegovem mnenju bi bila Nemčija "trdnejša in prej bi plačala svoje dolgove, ako bi imela cesarja."

500 žandarjev ubitih v Indiji.

London, 10. nov. — Iz Alahabada je prišlo poročilo, da so Kurdi okupirali Sujbulak v Indiji in pomorili 500 domačih žandarjev in častnikov.

Mravlje.

Spisal J. Koprivnik.

(Dalje.)

4. Oči.

Mravlje imajo večinoma 5 oči, in sicer 3 majhne, pikčaste predaj na čelu in 2 večji, mrežasti stransko na glavi. S pikčastimi očmi gleda neki mravlja v bližino, z mrežastima ali sestavljenima pa v daljavo. Dasiravno nima mravlja gibljivih oči, vendar ogleduje precej velik prostor. Njene oči so tako urejene, da vidijo ob enem na levo in na desno, naprej in nazaj, navzgor in navzdol.

Kaj pa so mrežaste ali zložene oči? Nič drugega, nego na istem mestu nakopičena pikčasta ali enojna očesca, vsako s svojim, zelo majhnim obzorom in nedvisnim opravilom. Skupina vidnih prostorov vseh enojnih očesce je pravi vidni prostor živalice. Vsako enojno očesce pregleda zelo majhen del stvari pred živalijo stoječe. Drugo tako očesce pregleda ravno toliko iste stvari, tretje očesce zopet toliko. A ker se stori v vsakem enojnem očescu optična podoba njegovega vidnega prostora, strnejo se posamezne optične podobice enojnih očesce v vidnem živcu v skupno optično podobo stvari, ki je živalici pred očmi. Tako vidi živalica stvar samo enkrat in ne tolikokrat, kolikor je enojnih očesce. Vsako mrežasto oko mravljino sestavljeno je iz 50 enojnih očesce, ki stoje med seboj v trdni zvezi.

5. Prsi.

Prsi so topo jajčaste in zložene iz 3 obročkov, ali 6 polobročkov, 3 spodnjih in 3 gornjih, ki so med seboj tako zvezani, da se ne dado premikati eden proti drugemu. Prvi prsni obroček ima na svoji spodnji strani sklepni jamici za prvi par nog. Pri drugem pranem obročku sta spodaj sklepni jami drugemu paru nog, zgoraj pa krpi prednjih krilce. Tretji prsni obroček ima spodaj sklepni jamici za tretji par nog, a zgoraj so krpi zadnjima krilcema.

6. Zadek.

Zadek je krogljast ali pa jajčast. Sestavljen je iz 6 ali 7 obročkov, ki so v rahli in gibljivi zvezi med seboj. Vsak obroček je zložen iz dveh polobročkov: hrbtnega in trebušnega. Prvi zadkov obroček (ali prva dva) je zelo majhen in dela tako imenovani pecelj, kateri veže zadek s prsimi.

7. Noge.

V premikanju služijo mravljam 3 pari visokih nog, moškim in ženskim mravljam še poleg teh dva para krilce. Sklepovi razčlenijo noge v več členkov. Prvi členek je čepast ter gibljivo vložen sklepni jamici; pravi se mu kolk. Drugi je zelo kratek; imenuje se stegnov kolobarček. Za tem pride bedrasto stegno in za njim tanek golen s stopalom na koncu. Stopalo je vselej sestavljeno iz 5 členkov, enega dolgega in 4 kračjih, končni z dvema zakrivljenima krempeljcema. Na prednjih nogah je prvi, podaljšani člen stopala na notranji strani gosto kosmat. Kosmati strani nasproti moli iz golena precej dolg trnek, ki je na svoji stopalnemu členu nasprotni strani tudi kosmat. Stopalni člen in trnek na golenu delata krtačo, s katero si mravlja okrtači umazana grizala, tipalnici in krilca.

8. Krilci.

Kožasti krilci sta mečasti ter pičlo žilasti. Pri prednjih stopijo 4, pri zadnjih 3 hitinove veje v krilo in se tu nekoliko razvejijo. Med vejami so razpete tanke mrenice. Na prednji veji zadnjega krilca je nekaj zakrivljenih trnkov, ki primejo zadnjo vejo prednjega krilca, tako da se, kadar mravlja leti, zvežeta enostranski krilci v eno letavno ploskev.

9. Grizala.

Trdo hrano odgrizujejo in drobe grizala. Sestavljena so iz gornje ustnice, gornjih čeljusti, spodnjih čeljusti in spodnje ustnice. Gornja ustnica je premična ploščica, ki zaslanja zgoraj spredi ustno votlino. Za gornjo ustnico sta enolični gornji čeljusti, vloženi tretjemu glavinemu obročku. To so iste močne, pri delavcih znotraj zobate klešče, s katerim mravlja ščiplje, grize, odgrizuje, koplje, prijemlje bilke itd. Te klešče so ji nožje, roki in orožje. Četrtemu glavinemu obročku sta vloženi za gornjima čeljustima veliko manjši in mnogo šibkejši členasti spodnji čeljusti. Njihova sestava je precej zapletena. Pod spodnjima čeljustima je vložena petemu glavinemu obročku spodnja ustnica, ki zaslanja spodaj na prednji strani ustno votlino. Na njej sta pritrjeni členasti ustični tipali in pa mrenasti jeziček, ki služi mravlji kot organ okusa. Gornji in spodnji čeljusti pa spodnja ustnica smatrajo se za noge v zrizala preustrojene. A slušala, s katerimi bi mravlje čule, pa se še niso zapazila.

(Dalje prihodnjič.)

Delavec brez delavskega časopisja je kakor vojak brez puške. Naročite se in širite svoje glasilo "Prosveto."

BOLGARSKI KRVNI ČAJ

Miljone ljudi uživa ta čaj za prehlad, jemljejo toplega predno lezejo spat. Ta odžene zaprtnico, vredi želodec in obisti, ter čisti kri. Uprašajte lekarnarja, ali po pošti velik zavoj za $1.25, ali 3 za $3.15 ali 6 za $5.25. Naslov je: Marvel Products Company, 8 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.—(Adv.)

POOBLASTILA

dela **MATIJA SKENDER že 13 LET**, za rojake po celi Ameriki. On že mora vedeti, kako se pooblastila izdelujejo. Piši mu in razloži svoje zadevo, pa ti bo naredil vse pravilno, da ti ne bo mogoče grunt prodan z nepravilnim pooblastilom. Njegov naslov je **6227 Butler St., Pittsburgh, Pa.** (Advert.)

PROSTI ČAS

porabite za učenje angleščine, ki vam bo služila vsa poznejša leta. Kupite Angleškoslovenski besednjak. Cena $5.00. Naročite na naslov:

Dr. F. J. Kern,
6202 St. Clair ave.
Cleveland, Ohio.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincenc Cainkar, 2657 So. Lawndale Ave., podpredsednik Anton Hrast, Box 140, Conemaugh, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Paul Berger, gl. blagajnik John Vogrich, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 406 Hay St., Springfield, Ill., Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio, Jos. Radišek, Box 432, Smithon, Pa., Frank Sumrak, 6809 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Av., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa.
Anton Radišek, Box 73, Wick Haven, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.
Leo Kukar, Box 348, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor:

Matt Petrovič, predsednik, 897 E. 140th St., Collinwood, Ohio, Jakob Ambrožič, 416 Pierce St., Eveleth, Minn., Peter Sernik, 3153 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor:

Vincenc Cainkar, John Underwood in Matt Petrovič.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alič, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trdelj, Box 151, Lawrence, Pa.
Jožko Oven, 242 Englewood, Detroit, Mich.
Jos. Skuk, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.
Mary Udovič, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jože Zavertnik.

JOZOR!—Korespondenca z gl. odborniki, ki delaje v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE POTPORE SE NASLOVI: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljaje na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi potovi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 406 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljaje na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Kašelj in prehlad.

V tem letnem času vlada kašelj in prehlad pri odraslih in pri otrocih. Ce se zanemari, se razvijeje iz njega komplikacije, ki so lahko nevarne. Izognite se zlim posledicam prehlada z vzetjem Severa's Cold and Grip Tablets (Severjevih Tabletov zoper prehlad in gripo). Cena 50 centov.—Hitro odpomoč proti kašlju dobite, če vzamete

Severa's Cough Balsam

(Severjev Balzam zoper kašelj). Pomirjuje razdraženost, omehča sluzovanje, ustavi kašelj, povzroča lagje dihanje in pomaga prirodi povrniti normalne stanje. Velike steklenice 60 centov, manje 35c. Pri lekarjih.

CUNARD-ANCHOR

Največji in najhitrejši parniki sveta. Izvrstna postrežba potnikom. Lokalni zastopnik je v vašem mestu ali blizu nekje.

V Jugoslavijo, Ogrsko, Rumunsko in Bolgarijo, mimo Trsta, Reke ali Dubrovnika.

Cameronia .....Nov. 19
Caronia .....Dec. 7
Vožnja stane: $110 in $5 davek

Via Cherbourg & Southampton.

Aquitania .....Nov. 15
Carmania .....Dec. 3
Aquitania .....Dec. 13

Za praznike.

Stara navada ameriških rojakov je, da se spomnijo svojih sorodnikov in prijateljev v domovini s primernim darom za božične praznike.

Ker je sedaj cena denarja izredno nizka, že samo par dolarjev pomeni jako veliko v starem kraju.

Denarne pošiljatve skozi našo banko so navadno nakazane v 14 dneh. Denar dobi prejemnik na svoji domači pošti brez vsakega odbitka. Naše cene so vedno med najnižjimi.

ZAKRAJŠEK & ČESARK,
slovenska banka
70—9th Ave. New York City.

Dostavek: Onim, ki žele potovati domov za praznike, priporočamo svojo potniško pisarno.

DR. J. V. GRAHEK
ZDRAVNIK.
Uradne ure so: 10:00 zjutraj do 2:30 popoldne.
843 E. Ohio Street.
Telefon Cedar 2368
N. S. PITTSBURGH, PA.

KDOR NAMERAVA POTOVATI V DOMOVINO
KDOR ŽELI DOBITI SVOJCE IZ DOMOVINE
KDOR ŽELI POSLATI DINARJE ALI DOLARJE ZA BOŽIČ
KDOR HOČE VARNO NALOŽITI SVOJ DENAR
KDOR HOČE KUPITI ALI PRODATI OBVEZNICE NAJ PIŠE NA
EMIL KISS, BANKIR
133 SECOND AVE. NEW YORK, N. Y.

COLUMBIA GRAMOFONE
od $30.00—$250.00
VELIKA ZALOGA PLOŠČ V VSEH JEZIKIH.
Imam novo zalogo novih importiranih "Homokord" rekordov.
Brezplačne cenike dobite pri:
VICTOR NAVINŠEK, 331 GREEVE ST., CONEMAUGH, PA.

F. M. Dostojevskij:

BESI

Roman v treh delih.

Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.)

"Bogve zakaj," mi je šepnil enkrat Stepan Trofimovič tiste čase, "bogve zakaj so vsi ti zagrizeni socialisti in komunisti obenem tako neverjetni skopuhi, pridobivači in lastniki; čim hujši socialist je kdo in čim skrajnejši, tem več mu je tudi do lastnine . . . Odkod to? Ali je tudi temu kriva sentimentalnost?" Ni mi znano, koliko je resnice v tej opazki Stepana Trofimoviča; vem samo, da je bil Petruša o prodaji gozda dobro poučen, Stepan Trofimovič pa o tem, da njegovo ravnanje sinu ni ostalo skrito. Slučaj je nanesel, da sem bral tudi Petrušina pisma očetu: pisal je do skrajnosti redko, največ po enkrat na leto. Šele zadnji dve pismi, z vestjo o skorajšnjem njegovem prihodu, sta bili prišli tik zaporedoma. Vsa njegova suha in kratka pisanja so sestajala iz golih odredb, in ker sta se oče in sin po novi modi še izza petrograjskih časov tikala, so imela Petrušina pisma podobo navodil, kakršna so pošiljali v starih časih graščaki iz prestolnice svojim hišnim uslužbencem, postavljenim za oskrbnike njihovih posestev.. In zdajci, glej, se izlušči rešilnih osem tisočakov iz ponudbe Varvare Petrovne, seveda z jasnim namigljajem, da se jih nima nadejati prav od nikoder več. Razume se, da je Stepan Trofimovič privolil.

Takoj po njenem odhodu je poslal pome, pred vsemi drugimi pa se je zaprl za ves dan. Pojokal je, kajpak, govoril mnogo in dobro, se zapletal često in hudo, napravil slučajno dovtip, ki mu je samemu ugajal, potem je bilo malce kolerine, z eno besedo, vse je šlo po programu. Naposled je izvlekel sliko svoje že dvajset let rajnke Nemke ter jel žalobno klicati: "Ali mi odpustiš?" Sploh se mi je zdel nekam zmeden. Tudi pila sva nekoliko na njega gorje. Zaspal je kmalu in sladko; drugo jutro pa si je mojstrski povezal ovratnico, se oblekel skrbno in se hodil pogostoma gledat v zrcalo. Rutico je oškropil s parfumom, toda le komajkomaj, in kakor hitro je zagledal skozi okno Varvaro Petrovno, si je vzel drugo, dišečo pa je spravil pod zglavje.

'Lepo!" ga je pohvalila Varvara Petrovna, ko je slišala njegovo soglasje. "To je prvič plemenita odločnost, drugič pa ste ubogali glas razuma, ki ga tako redkokdaj poslušate v svojih zasebnih rečeh. Hiteti nimate povoda," je dodala, mereč z očesom vozel njegove bele ovratnice. "Molčite za zdaj, tudi jaz bom molčala. Kmalu bo vaš rojstni dan; takrat pridem k vam in jo pripeljem s seboj. Pripravite večerni čaj, toda brez prigrizkov, prosim, in brez vina; sicer pa napravim vse sama. Povabite svoje prijatelje — to se pravi, skupaj jih izbereva, koga. Prejšnji večer se pomenite ž njo, če bo potreba, in na vašem večeru jim nekako namignemo in damo vedeti, brez vsakega slovesnega naznanila in vseh zaročnih ceremonij. In dva tedna pozneje napravimo svatbo, po možnosti brez šuma. . Lehko bi pravzaprav odpotovala takoj po poroki, vsaj v Moskvo, če ne drugam. Morebiti pojdem tudi jaz z vama. . . Glavno pa je, da molčite dotlej."

Stepan Trofimovič je bil presenečen. Jecljal je nekaj, da vendar ne more kar tako in da treba govoriti z nevesto, ali Varvara Petrovna se je srdito zaletela vanj:

"Zakaj neki? Saj morebiti itak nič ne bo. '"

"Kako ne bo?" je zamrmral ženin, popolnoma poražen.

"Tako. Videti moram še. . . Ah, ne vse bo, kakor sem rekla; nič ne skrbite, pripravim jo sama. Vi se nimate čemu vmešavati. Vse, kar je potrebno, bo rečeno in storjeno, vi nimate po kaj hoditi tja. Čemu neki? Kakšna vloga vas spet miče? Ne hodite in tudi pisem ne pisarite. In ne bev, ne mev, prosim vas. Tudi jaz bom molčala."

Odločno je pretrgala razgovor in odšla očividno slabe volje. Zdi se, da jo je iznenadila prevelika voljnost Stepana Trofimoviča. Toda on, siromak, je še kaj malo razumel svoj položaj in še ni bil ogledal vprašanja z nekaterih drugih vidikov. Narobe, opazil sem v njegovem vedenju čisto nov ton zmagovite lehkomiselnosti. Širokoustil se je.

"Ta je lepa!" je klical, ustavljaje se pred menoj in krileč z rokami "Ali ste slišali? Tako daleč me hoče pripraviti, da nazadnje še maral ne bom. Saj vendar tudi jaz lehko izgubim potrpljenje in rečem ne! "Sedite mirno, tja nimate po kaj hoditi" — če je tako, zakaj se tolikanj mudi, da se oženim? Samo zato, ker jo je prijela smešna fantazija? Ampak jaz sem resen človek; kje je pisano, da se moram pokoravati praznim kapricam prismojene ženske! Mene vežejo dolžnosti do sina in. . . do samega sebe! Žrtvujem se —, ali ona razume to? Privolil sem nemara zato, ker sem življenja sit in mi je vseeno. Toda če me razdraži, mi ne bo več vseeno; ujezim se in porečem ne. Et enfin le ridicule. . . Kaj poreko v klubu? Kaj poreče. . . Liputin? "Morebiti itak nič ne bo" — ta je lepa! To je pa že višek! To je res. . . ne vem, kaj bi rekel? — Je suis un forçat, un Badinguet, ob steno pritisnjen človek!"

V te žalostne vzklike pa se je mešalo hkrati nekaj objestno samozadovoljnega in lehkomiselno šaljivega. Zvečer sva si privoščila spet nekoliko pijače.

TRETJE POGLAVJE.

Tuji grehi.

I.

Minil je kakšen teden dni, in zadeva se je jela razmotavati.

Naj mimogrede omenim, da sem prestal tisti nesrečni teden dosti žalosti, zakaj preživel sem ga skoraj nerazdruženo ob strani svojega ubogega zaročenega prijatelja kot njegov najbližji zaupnik. Najhuje ga je moril sram, čeprav nisva bila ves tisti teden z živo dušo skupaj in sva sedela venomer sama; toda njega je bilo sram celo pred mano, tako zelo, da je bil tem nejevoljnejši name, čim več mi je sam odkrival. Ker se je nemalo zandeval, je sumil, da je znano vse in vsem, po celem mestu, in tako se je bal pokazati ne le v klubu, marveč celo v najožjem krogu znancev. Da, niti na izprehod, ki ga je nujno rabil zaradi gibanja, si ni upal pred poznim somrakom, ko je bilo že čisto temno.

Minil je teden, on pa še zmerom ni vedel, ali je ženin ali ni, in naj se je še tako trudil, vendar ni mogel zvedeti ničesar gotovega. Z nevesto se še ni sestal, niti ni vedel, ali mu je res nevesta — da, niti ne, ali je vobče trohica resnobe v vsej tej reči! Varvara Petrovna ga kdo ve zakaj nikakor ni hotela pustiti do sebe. Na njegovo eno prvih pisem (in pisal ji je mnogokrat) mu je odgovorila naravnost s prošnjo, naj ji zazdaj prizanese z vsemi odnošaji, ker je hudo zaposlena; čeprav mu ima povedati mnogo in jako važnih stvari, vendar čaka nalašč bolj svobodnega trenotka, nego je sedanji ter ga o priliki obvesti, kdaj more priti k nji. Glede pisem pa mu je zapretila, da jih bo vračala neodprta, češ da je to "gola razvada". To pisanje sem bral, sam mi ga je pokazal.

In vendar, vse te grobosti in vsa nejasnost, vse to ni bilo nič v primeri ž njegovo glavno skrjo. Ta skrb ga je mučila nepopisno in neodložno; hujšal je in duh mu je klonil od nje. Bilo je nekaj, česar se je sramoval bolj od vsega drugega in o čemer niti z menoj ni hotel izpregovoriti; narobe, kadar je tako naneslo, se je lagal in izvijal pred menoj kakor majhen deček, dasi je vsak dan pošiljal pome in ni mogel preživeti brez mene niti par ur, ker me je potreboval kakor vode in zraka.

Takšno vedenje je malce žalilo moje samoljubje. . . Razume se, da sem bil pri sebi že zdavnaj ugenil to njegovo glavno skrivnost in sem jo videl skozinskoz. Po mojem takratnem najglobljem prepričanju bi Stepan Trofimoviču nikakor ne bilo v čast, če bi bil razodel svojo tajnost in poglavitno skrb, in zato sem mu jaz mladi človek precej zameril grobost njegovih čuvstev in nelepost nekaterih njegovih sumenj. V svoji nejevolji nanj in na svojo dolgočasno zaupniško vlogo sem ga izkušal pripraviti, da bi se mi izpovedal vsega, čeprav sem vedel, da se je nekaterih reči vendar zelo težko izpovedal. Tudi on me je razumel prav do dna; jasno je videl, da mu gledam v dušo in da se srdim nanj in tudi sam se je srdil name zato, ker sem se jaz srdil nanj in ga razumem skozinskoz. Recimo, da je bila moja jeza malenkostna in neumna; toda zajemna osamljenost je resničnemu pijateljstvu pogosto hudo nevarna. V nekem pogledu je dobro presojal mnoge strani svojega položaja in ga celo sila fino označeval, posebno v onih točkah, kjer se mu ni zdelo potrebno prikrivanje.

"Oh, ali je bila takrat takšna!" mu je včasih ušlo o Varvari Petrovni. "Ali je bila včasih takšna, kadar sva govorila. . . Ali veste, da je takrat še znala govoriti? Veste, da je imela takrat misli, svoje lastne misli? Zdaj je vse drugače! Pravi, da so to zgolj stare čenče! Prezira tisto, kar je bilo. . . Zdaj je samo še kramarica, gospodinja, ogorčeno človeško bitje; in venomer kuha jezo. . ."

"Čemu naj kuha jezo, ko ste izpolnili njeno zahtevo?" sem mu oporekel.

Pomeril me je s finim pogledom.

"Cher ami, če bi ne bil privolil, bi se strašno — stra-a-šno razjezila. Ali vendar manj nego zdaj, ko sem rekel da."

Ta njegova beseda ga je navdala z veliko zadovoljnostjo; zvečer sva odmašila steklenico. Toda bil je le svetal trenotek; drugi dan sem ga našel neznosnejšega in čemernejšega nego kdaj.

Najbolj pa sem bil nanj hud, da se niti ni mogel odločiti in stopiti k Drozdovim, ki so bili medtem prišli, na neizogibni obisk in obnovljenje znanja, čeprav se je slišalo, da bi ga radi videli in že povprašujejo po njem, in čeprav je tudi sam dan za dnem koprnel po njih. O Lizaveti Nikolajevni je govoril z navdušenjem, ki ga nisem docela razumel. Gotovo je pomnil v nji otroka, ki ga je nekdaj tolikanj ljubil; ali razen tega si je bogve zakaj domišljal, da najde pri nji takoj olajšanje za vse svoje sedanje muke in rešitev iz svojih najvažnejših dvomov. Lizaveti Nikolajevni je gledal naproti kakor nenavadnemu bitju; kljub temu pa ni šel k nji, četudi se je odpravljal vsak dan iznova. In jaz, ki sem ji strašno želel biti predstavljen in priporočen, sem mogel računati edino na Stepana Trofimoviča. Silno so se me dojmila takrat moja pogosta srečanja ž njo, na ulici seveda, kadar je jahala na izprehod v amazonski obleki in na prekrasnem konju, v spremstvu svojega takozvanega sorodnika lepega oficirja, nečaka pokojnega generala Drozdova. Moja oslepljenost je trajala samo trenotek, in prav kmalu sem potem spoznal vso jalovost svojih sanj; ali tisti trenotek je v resnici bil, in zato si je lehko misliti, kako zelo sem se včasih nejevoljil na svojega ubogega prijatelja zaradi njegovega trdovratnega samotarstva.

Vsi naši znanci so bili dobili že v začetku oficialno obvestilo, da Stepan Trofimovič nekaj časa ne bo sprejemal ter prosi, naj ga puste popolnoma v miru. Hotel je imeti pravcato okrožnico, ki pa sem mu jo odsvetoval. Po njegovi prošnji sem tedaj obhodil vse povrsti in jim nagovoril, da je Varvara Petrovna izročila našemu "staremu" (tako smo imenovali med seboj Stepana Trofimoviča) posebno delo, ureditev nekolikotne korespondence; on da se je zaprl, jaz pa mu pomagam itd. itd. Samo k Liputinu nisem utegnil iti; odlašal sem venomer — da povem po pravici, bal sem se stopiti tja. Vedel sem naprej, da ne bo verjel nobeni moji besedi, marveč si bo domišljal brezpogojno, da tiči v vsem tem akrivnost, ki jo hočejo prikriti zlasti zgolj njemu edinemu, in da steče takoj po mojem odhodu po vsem mestu pozvedovat in spletkarit.

(Dalje prihodnjič).

IŠČEM SLOVENKO

dekle, v starosti 25 do 30 let, ali vdovo z enim otrokom. Jaz sem vdovec imam svoje dobro vrejeno domovanje in stalno delo. Ako katera resno misli, naj se priglasi in priloži naj sliko, katero vrnem na zahtevo. Naslov je: "Dober VDOVEC", 2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill. (Adv. Nov. 9-11)

DOBLJENO DENARNO LISTNICO

na West Penn car (poulični kari) med Mekeesportom in Irwin, Pa., se dobi nazaj, ako poveste natančen datum kedaj ste jo izgubili, poveste natančno kaj je bilo v nji in da plačate za stroške tega oglasa. Oglasite se pri: H. C. Cornell, Superintendentu v McKeesport, Pa. (Adv. Nov. 9, 10, 11, 12)

PRODAM FARMO

obsegajočo 40 akrov, 20 akrov je izčiščenega, obsejano in je nekaj nad 100 sadnih drves vsajenih. Drugih 20 akrov pa je lep gozd, mala hišica, katero sem sam naredil. Poleg kmetije teče potok, ki je zelo ugoden za ribolov in je tudi drugih pitnih studencev in veliko prostega prostora za lov na divjačino. V ti okolici je naseljenih kakih 18 slovenskih družin in nekaj Hrvatov. Jaz prodam vsled tega, ker si nerazumim na kmetijo in ker nimam boljše polovice, sem še samski. Prodam za zelo nizko ceno za $1,100 (en tisoč in sto dolarjev). Torej, če katerega veseli, naj se hitro oglasi in naj piše na naslov: John Hrovath, P. O. Box 35, Muskegon Heights, Mich. (Adv.) Nov. 10-12

BAKRENE KOTLE

Vsa potrebna oprava, Hydrometres, Malt Extract, Hmelj, rasne esence za izdelavo rasnih ne opojnih pijač: Rum, Brinjevec, Kimelj, žganje in drugo. Pišite po cenik

VICTORIA SUPPLY CO., 654 Morton Bldg., New York

NAJNOVEJŠA IZNAJDBA

Ključavnica brez ključa, stane samo $1.00. Naročilo in denar pošljite v pismu takoj na:

A. KONCHAN MFG. CO.

1912 W. 22nd St., Chicago, Ill.

VAŠE KNJIGE.

Zajedalci. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Vezano. Stane s poštnino vred $1.75.

Zakon biogenezije. Vrlo poučna knjiga, ki pove, kako sleherni človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih živalskih in divjaških prednikov. S slikami. Vezano. S poštnino vred $1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obenem, za tri dolarje poštnine prosto. Naročila sprejema tajnik Književne matice S. N. P. J.: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave. Chicago, Ill. — Adv.

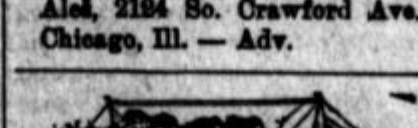

V JUGOSLAVIJO

Najboljše zveze v vse dele Jugoslavije. Dosti dobre hrane. Zaprte sobe na zahtevo. Velik promenadni prostor. Vse ugodnosti modernih parobrodov. Zimska znižana cena sedaj v veljavi.

RED STAR LINE

Odpluje vsak teden

IZ NEW YORK V PLYMOUTH, CHERBOURG, ANTWERP

Lapland .... Dec. 3
Zeeland .... Nov. 19
Kroonland .... Dec. 17

IZ NEW YORK V HAMBURG, LIBAU, DANZIG

Samland (Samo 3. razred) .... Nov. 30

AMERICAN LINE

IZ NEW YORK V CHERBOURG, HAMBURG IN DANZIG

Mongolia .... Dec. 1
Manchuria .... Nov. 23

IZ NEW YORK V HAMBURG IN DANZIG

Minnekahda .... Dec. 10

Vse črte na Poljsko.

WHITE STAR

IZ NEW YORK V CHERBOURG, SOUTHAMPTON

Adriatic .... Nov. 30
Olympic .... Dec. 10

NEW YORK IN BOSTON — AZORES GIBRALTAR, NAPULJ IN GENOVO

*Arabic .... Dec. 6
Canopic .... Nov. 22
Cretic (samo iz Bostona) .... Dec. 3

*Največji parnik v Južno-Evropskih pristaniščih.

IZ NEW YORK V NAPULJ IN GENOVO

Gothland .... Nov. 16

INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE COMPANY

120 parnikov — 1,300,000 ton.

Chicago: F. C. Brown, West. Pass. Manager, 14 North Dearborn St. in pri lokalnih agentih.

Nuga-Tone

Uspehi v dvajsetih dneh ali se vam pa vrne denar.

Proizvaja bogato rdečo kri, močne stanovitne živce, življenja polne možke in ženske.

Če ste slabega zdravja in pri slabi moči, če se vam spomin mrači in vaše telo mrači, če ste se že naveličali jemati pomirijiva in narkotična sredstva, potem poskušajte Nuga-Tone, in izprevideli boste, kako hitro se boste čutili drugačnega človeka! Devet desetin človeških bolezni, kot izpehavanje, anemija, revmatične bolezni, glavobol, nevralgija, naprimer slabi tek, neprebava, vetrovi in koleanje, zaprtje, pomanjkanje energije, pomanjkanje živahnosti, nervoznost, nespečnost, izhaja iz pomanjkanja živčne moči, redke zvodenele krvi in slabe krvne cirkulacije.

Vsak ud, vsako delovanje telesa je odvisno od živčne sile za svoje življenje in delovanje. Živčna moč je poglavitna stvar za želodec, jetra, ledice, drob, utripanje srca in krvno cirkulacijo. Nuga-Tone je najbolj uspešno zdravilo za nervozne in fizično izdelane. Zakaj? Ker sestoji iz osmero važnih sestavin, ki vračajo zdravje ter jih predpisujejo najslavnejši zdravniki. — Nuga-Tone je bogat na železu in fosforju — ter je hrana krvi in živcem.

Nuga-Tone proizvaja življenje v jetra, ter ojačuje čreva, da redno delujejo. Oživlja ledice ter izganja iz njih strupene sestavine. Nič več vetrov in koleanja, težke sape in pokritega jezika. Nič več bolečin in bolezni! Nuga-Tone daje čudoviti tek, dobro prebavo, stanovitne živce ter zdravo okrepčujoče spanje. Nuga-Tone obogati kri, uredi krvno cirkulacijo ter prižene zarenje zdravja na lice in jasnost v oči. Gradi močne in postavne može, zdravejše in krasnejše ženske. Nuga-Tone ne vsebuje omamljivih sredstev, ne zdravil, katerih se človek navadi. Zavit je v pripraven zavojček. Pokrit je s sladkorjem, ugodnega okusa, ugoden za jemati. Poskušajte ga. Priporočil ga boste vsem svojim prijateljem.

NAŠA POPOLNA GARANCIJA.—Cena Nuga-Tone je en ($1.00) dolar za steklenico. Vsaka steklenica vsebuje devetdeset (90) tablet, polno mesečno zdravljenje. Vi lahko kupite šest škatelj, šestmesečno zdravljenje za pet ($5.00) dolarjev. Jemajte Nuga-Tone dvajset (20) dni. Če niste zadovoljni z uspehom, vrnite preostanek zaeno s škatljo in mi vam bomo takoj vrnili denar. Vidite, da ne morete izgubiti niti penija. — Mi prevzamemo riziko. Nuga-Tone je na prodaj pri vseh dobrih lekarjih po enaki ceni in enaki garanciji.

KO NAROČATE, SA POSLUŽITE TEGA KUPONA.

National Laboratory, S. 22, 1018 S. Wabash Avenue, Chicago, Ill.

Gospodje:—Prosim, dobite priloženo..................za kar mi pošljite.................. steklenic Nuga-Tone.

Ime ....

Cesta in štv. ali R. F. D. ....

Mesto.................................. Država ....

NAJVEČJA RAZPRODAJA PO NIZKI CENI!

Gospe in gospodične, prvikrat v življenju imate tako ugodno priliko kupiti najnovejše vrste zagrinjala krasno izdelana ki jih bo vsakdo občudoval in bodo krasile vaša okna.

Naša zakrinjala so narejena iz najboljšega blaga in dobrega izdelka, brezisjeme koliko plačate za druge zagrinjala, pa ne bodo prav nič lepša in boljša od teh, ki vam jih nudimo po zelo nizki ceni za $2.25 za eno okno. Ako vi naročite štiri zagrinjala tedaj si prihranite $1.00 ker mi vam jih damo za $8.00. Zapomnite si, da ta ponudba velja le za ta mesec, torej se poslužite te prilike in naročite SEDAJ. Nikdar vam ne bo žal.

Ne zahtevamo nobenega denarja v naprej. Pošljite samo 35c v poštnih znamkah, kar se bo upoštevalo kot del naplačila. Ostalo svoto plačate kadar se vam prinese zagrinjala na dom. Mi jamčimo popolno zadovoljstvo, ali pa vrnemo denar.

Torej ne zamudite te ugodne prilike! Pišite še danes!

UNION SALES COMPANY Dept. 95,

673 W. Madison Street -1- Chicago, Ill.

SLOVENSKE-PIANO-ROLE

LJUBCA MOJA $1.25	VSI SO PRIHAJALI....$1.25
MLADI VOJAKI $1.00	HOLZHAKER MARŠ....$1.00
DONAVSKI VALOVI....$1.00	ČREZ VALOVE........$1.00

SE DOBIJO EDINOLE PRI:

Navinšek-Potokar Co., 331 Greeve St., Conemaugh, Pa.

Pri naročilu blagovolite poslati 50 centov za poštnino.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street, New York

GENERALNO ZASTOPSTVO

JADRANSKE BANKE

in vseh njenih podružnic.

JUGOSLAVIJA

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

ITALIJA: Trst, Opatija, Zadar

NEMŠKA AVSTRIJA: Dunaj.

IZVRŠUJEMO hitro in poceni denarna izplačila v Jugoslaviji, Italiji in Nemški Avstriji.

IZDAJAMO čeke v kronah, lirah in dolarjih, plačljive na vpogled pri Jadranski banki in vseh njenih podružnicah.

PRODAJAMO parobrodne in železniške vozne liste na vse kraje in za vse črte.

IZSTAVLJAMO tudi čeke, plačljive v efektivnem zlatu pri Jadranski banki in njenih podružnicah s pridržkom, da se izplačajo v napoleonih ali angleških šterlingih, ako ni na razpolago ameriških dolarjev v zlatu.

SPREJEMAMO DENARNE VLOGE v dolarjih ter plačamo začasno 4% obresti. Oddelek vlog smo ustanovili nanovo na željo mnogih rojakov širom Amerike, ki se poslužujejo naše banke. Po sprejemu prvega denarja izdamo vložno knjižico v dolarjih in jo pošljemo vlagatelju. Za prepis nadaljnih vlog ali za dvig denarja je potrebno, da se nam pošlje v registriranem pismu vedno tudi vložno knjižico.

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali pa po New York Bank Draft.

KADAR STE NA POTU v staro domovino in se nahajate v New Yorku, se Vam bo izplačalo, ako se zglasite glede vreditve Vaših denarnih zadev pri ravnateljstvu naše banke v prvem nadstropju brez ozira na to, ako kupite parobrodni listek pri nas ali ste ga mogoče že kupili drugje.

Zajamčeni so nam pri Jadranski banki izvanredno ugodni pogoji, ki bodo velike koristi za vse one, ki se že ali se bodo posluževali naše banke.

Slovenci, prijatelji in poznavalci naše banke so vljudno prošeni, da opozorijo na ta naš oglas svoje znance iz Hrvatske, Dalmacije, Istre, Goriške, Srbije, Bosne, Hercegovine in Črnegore.

Frank Sakser State Bank